

การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

PARTICIPATIVE ADMINISTRATION AND EDUCATION STANDARD OF STUDENT IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สุพรรณณี กุลโสภิต¹

วราภรณ์ สุขสดเขียว²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 2) มาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 และ 3) ความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือโรงเรียน จำนวน 59 โรง ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้างานวิชาการ 2 คน และครูผู้สอน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของโคเฮนและอัฟโฟฟ (Cohen J.M. and N.T. Uphoff) และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามมาตรฐานคุณภาพศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. มาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to determine 1) participative administration in school under The Secondary Educational Service Area Office 1 2) education standard of student in school under The Secondary Educational Service Area Office 1 3) the relationship between participative administration and education standard of student in school under The Secondary Educational Service Area Office 1. The samples were 59 schools under The Secondary Educational Service Area Office 1. The respondents in each school consisted of 4 persons : school director, deputy director, and 2 teachers with the total of 236. The instrument was a questionnaire regarding the participative administration on the theory of Cohen and education standard of student in school under The Secondary Education Service Area office 1. The statistical used were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The results were found that :

1. Participative administration in school under The Secondary Educational Service Area Office 1 as a whole and as an individual, were at a high level; ranking from the highest to the lowest as follow: Evaluation, Implementation, Benefits and Decision making.

2. Education standard of Student in school under The Secondary Educational Service Area Office 1 as a whole and individual were found at a high level; ranking from the highest to the lowest as follow: Learner maintains high personal moralities and admires cultural values, Learner attains essential physical and emotional well-being, Learner has already been trained to be a highly-skilled worker and willing to cooperate with other colleagues and excel all kinds of legal jobs, Learner's lifetime is being consistently occupied by seeking for and learning new and remarkable bodies of knowledge so as to develop the quality of his own life, Learner can transform the capacity for thinking logically and critically into efficiently solving everyday problems, Learner has completely fulfilled his potential as a student in accordance with the school syllabus applied.

3. Participative administration and education standard of student in school under The Secondary Educational Service Area Office 1 was related with a statistically significant at .01 level.

บทนำ

โลกตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่มีการตื่นตัวและต้องการพัฒนาตนเองไม่น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ซึ่งการศึกษาก็เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวัง เพราะฉะนั้นกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ บทบาทของการศึกษาจะแทรกซึมเข้าไปในกระบวนการถ่ายทอดค่านิยมและเจตคติ ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามความจำเป็น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และมาตรฐานการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น ในปัจจุบันการศึกษากลายเป็นตัวเร่งที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสิ่งต่างๆ ในสังคม ซึ่งพัฒนาการที่เด่นที่สุดอันเป็นผลของการศึกษาในปัจจุบันคือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี

การสื่อสาร ซึ่งการประดิษฐ์สินค้าใหม่ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลจากการศึกษาและค้นคว้าวิจัย อันเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของการศึกษา องค์การสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ และบุคลากรทุกคนในองค์กรจะต้องสามารถทำงานได้ครอบคลุมงานหลักขององค์กรทุกด้านและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ เพื่อที่จะผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพและสามารถอยู่รอดได้ในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ประเทศที่มีความเจริญทางการศึกษาเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเป็นประเทศที่มีความเจริญมั่นคงในทางเศรษฐกิจด้วยเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา การศึกษาจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของประเทศซึ่งต้องการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและการเมืองจะต้องให้ความสนใจ และสนับสนุนในด้านการลงทุนให้มากที่สุด ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาในสถานศึกษา จัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ

ปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ จัดดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและภายนอก โดยถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพการศึกษา ที่ผ่านการรับรองจากองค์กรประเมินคุณภาพการศึกษาที่มาจากภายนอก อันจะนำไปสู่ความมีคุณภาพของการศึกษาในระดับชาติที่ใกล้เคียงกัน ภายใต้ข้อจำกัดที่แตกต่างกันได้ โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการการศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียน และสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายตามกำหนด โรงเรียนต้องจัดให้มีการปฏิรูปเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของโรงเรียนนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง คือผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการไขไปสู่ความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา แต่ผู้บริหารไม่อาจทำงานได้ทุกอย่างให้สัมฤทธิ์ได้โดยลำพังเพียงคนเดียวจำเป็นต้องอาศัยเพื่อนร่วมงานและกระบวนการทำงานร่วมกัน

ปัญหาการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้วิเคราะห์บริบทการจัดการศึกษาของสำนักงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) นโยบายรัฐบาลแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) และแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ.2555-2558) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ซึ่งมีจุดเน้นด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (Participation and Accountability) โรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพภายนอก และที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศได้รับการแก้ไข แทรกแซงช่วยเหลือ นิเทศ ติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการโดยมุ่งการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้

เรียน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ให้บริการและสังคม โดยมุ่งการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ให้บริการและสังคม องค์กรคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดำเนินการ และติดตามประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็ง เพื่อประโยชน์สูงสุดคือคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพสืบเนื่องจากการสะท้อนการจัดการศึกษาที่ประสบปัญหาที่ผ่านมา และผลผลิตคือตัวนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ และความร่วมมือจากทุกฝ่ายในเรื่องของการจัดการศึกษายังมีน้อย พบสภาพปัญหา ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศึกษา

1.1 ผู้บริหารควรร่วมกันวางแผนและกำหนด

รูปแบบของการประเมินผลการปฏิบัติงานและการประเมินโครงการ กิจกรรม ให้เป็นรูปแบบในทิศทางเดียวกันโดยยึดจุดประสงค์ของโครงการ กิจกรรม และเป้าหมายเป็นสิ่งที่ต้องประเมินความสำเร็จของโครงการและกิจกรรม ในกรณีที่โครงการมีกิจกรรมจำนวนมากควรประเมินแต่ละกิจกรรมให้เสร็จสิ้นก่อน แล้วจึงสรุปแต่ละกิจกรรมให้เป็นภาพรวมผลการประเมินโครงการเป็นร้อยละเปรียบเทียบกับเป้าหมายเชิงปริมาณที่กำหนดไว้ว่าโครงการบรรลุเป้าหมายหรือไม่และควรบันทึกข้อเสนอแนะของโครงการที่ต้องนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานโครงการในปีการศึกษาต่อไปพร้อมกับให้ความเห็นชอบของผู้ประเมินโครงการว่าโครงการควรดำเนินต่อเนื่องหรือล้มเลิกโครงการ

1.2 ผู้บริหารควรกำหนดภารกิจของสถานศึกษา

ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยทุกฝ่ายจะมีหน้าที่ส่งเสริมภารกิจพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จสูงสุดเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องยั่งยืนยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารควรปรึกษากับคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ได้อย่างครบถ้วนทั้ง 14 ข้อ ตามแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำแผนการประชุมไว้ล่วงหน้า เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ศึกษารายละเอียดต่างๆ และหาข้อมูลเพิ่มเติมล่วงหน้าซึ่งจะช่วยให้การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาบังเกิดผลดี

ดังนั้นจะพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน ตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อทราบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อทราบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการหาคำตอบสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ครั้งนี้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง
2. มาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

วิธีการวิจัย

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสถานการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study design)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 67 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 59 โรงเรียน ซึ่งเลือกมาโดย การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐานเป็นตัวแปรเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) ตามกรอบแนวคิดของโคเสนและอ์ฟออฟ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) (X_1) หมายถึง การที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม โครงการ โดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดทางเลือกว่าควรจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้าง และการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใด และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินโครงการ

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) (X_2) หมายถึง การที่ทุกคนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่างๆ ให้กับโครงการทั้งในด้านการเงิน แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการต่างๆ

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Evaluation) (X_3) หมายถึง การมีส่วนร่วมประเภทนี้มีสองนัย คือเป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนาผลประโยชน์ที่ได้รับได้แก่ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ คือ การมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมั่นคงขึ้นหรือการมีสาธารณูปโภค

ที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพดี ผลประโยชน์ด้านสังคม ได้แก่ การได้รับการศึกษาหรือรู้หนังสือมากขึ้น รวมทั้งการให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้นผลประโยชน์ส่วนบุคคล ได้แก่ การมีความนับถือตนเองมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Benefits) (X_4) หมายถึง การที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการ เช่น การประชุมเพื่อทบทวนและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการในการประเมินผลหรือการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการวิจัยประเมินผล สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการ หรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินของโครงการ

2.2 ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 6 มาตรฐานดังนี้

2.2.1 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ หมายถึง ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีน้ำหนักส่วนสูงและสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพในการดูแลสุขภาพที่ดี สามารถปฏิบัติตามสุขบัญญัติ 10 ประการ และรู้จักป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษ และหลีกเลี่ยงตนเองจากสถานะเสี่ยงได้ และมีสุนทรียภาพที่ดี

2.2.2 มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของตนเอง มีความรักและเคารพต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ และถิ่นฐานบ้านเมือง สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ การเป็นศิษย์ที่ดีของครู และการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นคนดีและปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนา ขอมรับความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่างในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก รวมทั้งรู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม

2.2.3 มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) อินเทอร์เน็ต (Internet) และสื่อสังคม (Social Media) ในการเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2.2.4 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ โดยสามารถคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ โดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง และมีเหตุผลประกอบ สามารถสร้างสรรค์ผลงานผ่านกระบวนการคิดด้วยความภาคภูมิใจ

2.2.5 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการประเมินผู้เรียนตามสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และผลการทดสอบความสามารถด้านภาษา การคิดคำนวณ และความสามารถในการใช้เหตุผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2.6 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีทักษะในการวางแผน ดำเนินการ การตรวจสอบประเมิน และดำเนินงานจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะคำถามเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ

5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert rating scale) แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item- Objective congruence) และนำไปทดลองไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 8 โรงเรียนทั้งสิ้น 32 ฉบับ หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .923

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง กันยายน 2559 โดยเก็บข้อมูลจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 59 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 236 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนโดยวิธีการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน ใช้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ
2. มาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ผู้เรียนมีคุณธรรม

จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 สามารถสรุปได้ ดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางโดยภาพรวม ($r_{xy}=.661$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบคล้อยตามกัน เมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในทุกด้าน

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสมัยใหม่มีความทันสมัยและเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามนโยบายและแนวทางที่กำหนดร่วมกันในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีเวียง พันทะมนต์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการของข้าราชการครู โรงเรียนเพื่อออกนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการของข้าราชการครู โรงเรียนเพื่อออกนุสรณ์ ในภาพรวมมีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ขั้นตอน โดยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมสูงสุดได้แก่ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นวางแผน รองลงมาเป็นขั้นตอนที่ 1

ขึ้นก่อนวางแผน ขั้นตอนที่ 4 ขึ้นประเมินผล และขั้นตอนที่ 3 ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชัย ไชยพูน ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปอทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมของครูด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปอทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดในโรงเรียน โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .5 และสไมเลอร์ มาร์ค เอ ลาซาร์ส เวอร์จิเนีย และบรลีย์ คอนเซอร์สตัน ได้ศึกษาผลการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในเมือง มิดเวสต์เทิร์น ปี 1990 ถึงปี 1994 ผลการวิจัยพบว่า 1) การให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการพัฒนาในทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของการเปลี่ยนแปลงองค์การกับการพัฒนาทางวิชาการมีผลน้อยกว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอาจมีผลในทางลบหรือทางบวกกับผลการเรียนของนักเรียน และ 3) มีความแตกต่างอย่างมาก ระหว่างความสัมพันธ์ของกลไกการเปลี่ยนแปลงกับการพัฒนาทางวิชาการเมื่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คงที่

2. จากผลการวิจัยพบว่ามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตรตามลำดับสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับปานกลางที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสาม จากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า คุณภาพด้านผู้เรียนมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต สำหรับมาตรฐานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกิจของสถานศึกษา ต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งถือเป็นกระบวนการบริหารปกติอย่างต่อเนื่อง ต้องวางแผนพัฒนาและจัดทำแผนปฏิบัติการให้มีเป้าหมายชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติตรวจสอบปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โปร่งใส และถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนในการสร้างจิตสำนึกร่วมพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดให้ได้มาตรฐาน มีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมตามเครื่องมือและคู่มือการบริหารจัดการสู่โรงเรียนคุณภาพ โดยเฉพาะด้านผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน โดยกำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสถานศึกษา กำหนด สามารถศึกษาต่อและประกอบอาชีพได้ มีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมเต็มตามศักยภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และมีคุณภาพผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ยังจัดให้มีโครงการต่างๆเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน เช่น โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ โครงการมหกรรมวิชาการ โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณยานิเทศร์มย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 16 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ มาตรฐานที่ 14 และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ มาตรฐานที่ 13 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1-7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายมาตรฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย 3) แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 คือ โรงเรียนโดยผู้บริหาร โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและโอกาส (SWOT) ในโรงเรียน วางระบบดำเนินการแบบ PDCA อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนและมอบหมายงานให้ชัดเจน ส่งเสริมระบบการทำงานเป็นทีม กระตุ้นส่งเสริมบุคลากรให้รู้และเข้าใจระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงาน มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกส่วนในโรงเรียน

3. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 กับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านการ

บริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร คณะครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน มีความรู้ความเข้าใจและยึดหลักการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยที่ผู้บริหารมีการบริหารจัดการงานโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ทำให้มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอลเลียท (Elliot) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจในโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพในโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และอาจารย์กับการรับรู้ของครูใหญ่เกี่ยวกับความร่วมมือกันและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพในโรงเรียน และเสนอแนะองค์ประกอบในการจัดโครงสร้างและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผล การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้ ซึ่งเพอร์สัน (Person) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการรับรู้ประสิทธิผลของสถาบันของวิทยาลัยชุมชนในนอร์ทแคโรไลนา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร คณะครูและเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัยพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผลและพบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้ประสิทธิผลของมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับชโมคเคอร์ (Schmoker) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่สำคัญที่นำไปสู่การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผลงานวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปรับปรุงคุณภาพ ได้แก่ การเน้นการทำงานเป็นทีม การวางแผนเป้าหมายชัดเจน ใช้ข้อมูลในการปฏิบัติงาน ซึ่งในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่การบริหาร

แบบมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติงาน รับทราบผลของการปฏิบัติงาน ให้มากยิ่งขึ้น เช่น การเปิดโอกาสให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาได้เสนอความคิดเห็น ในการแก้ปัญหา การบริหารจัดการสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมจะส่งผลให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานตามที่กฎกระทรวงกำหนด

2. จากผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ในด้านผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตรมีค่ามัธยฐานเลขคณิตต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนกับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมมาก จะทำให้มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนดีขึ้นมากตามไปด้วย ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสบุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล การบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

2. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพถึงปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนหรือมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์

3. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตอื่นๆ

เอกสารที่อ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ, ความเป็นครูมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง, 2550.
- ธวัชชัย ไชยพุด, “การมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2554.
- ศรีเวียง พันทะมนต์, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการของข้าราชการครูโรงเรียนเผือกอนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร” ภาคนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2549.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, การจัดการความรู้ในสถานศึกษา กรุงเทพฯ, 2548.
- อริยัญญา นิทะรัมย์, “การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาคำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2553.
- Elliont D.C., “Collaborative, decentralized management and perceptions of quality schooling outcome,” Dissertation Abstracts Internationnal 52,10(1994) .
- Michael James Schmoker, “Results : The Key to Continuous Improvement (Total Quality, School Improvement),” Dissertation Abstracts International (Ed.D. The University of Arizona, 1996), Available From DAI-A 57, 4 : 1429.

Person, J.L. “An examination of the relationship between participative management and perceived institutional effectiveness in North Carolina community collage” Dissertation Abstracts international, 53,09 (1994).

Robert V. Krejcie and Darle W. Morgan, “Determining Sample Size For Research Activities” Journal for Education and Psychological Measurement , No. 3 (Noember 1970) : 608.

Smylie A Mark, Virginia Lazarus, and Jean Brownlee Conyers, “Instructional Outcomes of School-Based Participative Decision Making,” Educational Evaluation and Policy Analysis 18(1996).

